

Fővárosi Ítéltábla

20.Gf.40.037/2022/7-II.

A Fővárosi Ítéltábla a Tóthné dr. Pintér Matild ügyvéd (jogi képviselő címe) által képviselt Felperes1 (cím2) felperesnek az Imre Ügyvédi Iroda (cím6, ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd) által képviselt alperes1 (cím1) I. rendű és alperes2 (cím3) II. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Budapest Környéki Törvényszék 2021. november 18-án kelt 7.G.40.022/2021/16. számú ítélete ellen a felperes 17. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 105.000 (százötezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 189.586 (száznolcvankilencezer-ötszáznyolcvanhat) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes keresetében annak a megállapítását kérte, hogy az alperesekkel 2008. június 9-én megkötött deviza alapú kölcsönszerződése érvénytelen elsődlegesen a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: r.Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjai, másodlagosan a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: r.Ptk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján. Harmadlagos kérelme a szerződés részleges – a kezelési költségre vonatkozó feltétel – érvénytelenségének megállapítására irányult. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként elsődlegesen 1.994.562 forint megfizetésére kérte kötelezni egyetemleges az alpereseket a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítása mellett. Másodlagos kereseti kérelme vonatkozásában ugyancsak a szerződés

ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérte az alperesek 1.500.462 forintban való egyetemleges marasztalásával. Harmadlagos kereseti kérelméhez kapcsolódóan annak megállapítását kérte, hogy tartozása 2.416.827 forint. Abban az esetben, ha az árfolyamkockázat és a kezelési költség is tisztességtelen, 2.369.830 forint egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánításával.

[2] Másodlagos kereseti kérelme kapcsán állította, hogy a szerződés megkötését megelőzően nem kapott a jogszabályi előírásoknak és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) ítéletei által megfogalmazott követelményeknek megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról. A kezelési költségre vonatkozó feltétel tisztességtelenségének okaként arra hivatkozott, hogy azért semmilyen szolgáltatást nem kapott, a kölcsön kezelése a bank kötelessége, amit saját érdekében végez, ezért díjat nem számíthat fel.

[3] Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Állították, hogy minden követelménynek megfelelően feltárták az árfolyamkockázatot, ezért az arra vonatkozó szerződési feltételek világosak és érthetőek. A kezelési költség ellenében valós, az adós érdekében is álló szolgáltatást nyújtottak, amelynek tartalmát az r.Hpt. rendelkezései és a szerződés – annak részeként pedig az Üzletszabályzat 4.6. pontja – határozza meg.

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek fejenként 254.000 forint perköltséget. Rendelkezett az eljárási illeték állam általi viseléséről is.

[5] Tényként állapította meg, hogy az alperesek mint hitelezők és a felperes, továbbá néhai egyéb érdekelt 2008. június 9-én ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződést kötöttek. A kölcsön összege 5.000.000 forint volt, amelynek devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyamon történik, melyről az adósokat a hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja az I.1. pont értelmében. A szerződés szerint az induló teljes hiteldíjmutató évi 7,93%, az ügyleti kamat évi 5,2%, a kölcsön futamideje pedig 228 hónap azzal, hogy a hitelezők az adósok részére a tőketörlesztésre a futamidő első 100 hónapjára türelmi időt biztosítottak. A türelmi idő alatt csak a hiteldíjat (kamatt, kezelési költség) kötelesek megfizetni. A türelmi idő lejártát követően az adósok a hátralévő futamidő alatt egyenletes törlesztéssel teljesítenek. A törlesztőrészek összege a 2008. június 9. napján alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével 140,4 svájci frank.

[6] A szerződés II.2. pontja értelmében az adósok kezelési költség fizetésére is kötelesek akként, hogy annak mértéke az okirat aláírásakor évi 0%, a folyósítástól számított hatodik hónapot követően alkalmazandó kezelési költség mértékét pedig az bank lakáshitelek kamat-, díj-, jutalék- és költségfeltételeiről szóló Hirdetmény tartalmazza. Ennek mértéke a szerződés aláírásakor 2,04% volt.

[7] A szerződés V.4. pontjában az adósok akként nyilatkoztak, hogy tudomásul veszik, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Az adósok és a zálogkötelezettek kijelentették, hogy tudomásuk van arról, hogy a szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul vették, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik. Az adósok kijelentették továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tették, és fizetőképességüknek megfelelően mérlegelték. Kijelentették azt is, hogy a szerződés aláírását megelőzően a hitelező Általános Üzletszabályzatát és a „Devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálogtípusú hitelekéről” szóló Üzletszabályzatot kézhez kapták, és az abban foglaltakat megismerték, megértették és magukra nézve kötelezőnek elfogadták.

[8] A felperes az általa a szerződés megkötését megelőzően, 2008. május 19. napján aláírt nyilatkozat szerint tudomásul vette, hogy a hitelező az általa forintban igényelt, de devizában nyilvántartott lakás-, és jelzálog típusú kölcsön összegét forintban folyósítja. A folyósított összeg a folyósítás napján érvényes, a hitelező által alkalmazott devizavételi árfolyamon kerül kiszámításra. A kölcsön törlesztése forintban történik. Az egyes törlesztőrészek forint összege az I. rendű alperes által alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján kerül meghatározásra. Fix törlesztésű, devizában nyilvántartott hitelek esetében a fix törlesztőrészlet a szerződéskötés napját megelőző második munkanapon érvényes, az I. rendű alperes által alkalmazott devizaeladási árfolyam alapján kerülhet megállapításra. Kijelentette, hogy tudomással bír arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról napra változik (euró esetében meghatározott $\pm 15\%$ -os sávban, svájci frank és japán jen esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben) ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul vette, hogy az igényelt kölcsön törlesztéséül szolgáló lakossági folyószámlán – a kölcsönszerződésben szereplő devizanem állandó változására figyelemmel – olyan forint összeget kell biztosítania, amelyből az I. rendű alperes az esedékesség időpontjában le tudja vonni az aktuális törlesztőrészlet összegét.

[9] Az alperesek alkalmazottjának szóbeli tájékoztatása nem tért el a szerződés részét képező, valamint a külön íven szövegezett árfolyamkockázati tájékoztató tartalmától.

[10] Ítéletének jogi indokolásában az elsőfokú bíróság a másodlagos keresettel kapcsolatban azt vizsgálta, hogy – figyelemmel az r.Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésére, a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésére, valamint az r.Ptk. 209. § (4) bekezdésére – az alperesek által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen kitűnik-e az, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa, és az árfolyamváltozás valós, vagyis a hitel futamideje alatt bekövetkezhet.

[11] Álláspontja szerint a szerződés V.4. pontjában és a felperes által aláírt kockázatfeltárási nyilatkozatban adott tájékoztatás ezeknek a követelményeknek megfelel. Abból ugyanis, hogy forint/deviza árfolyamához képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, kizárólag az következik, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege emelkedhet. Az alperesek arra nem utaltak, hogy ennek bármilyen korlátja lehetne, sőt arról nyújtottak tájékoztatást, hogy akár jelentős mértékű is lehet. Ebből pedig kizárólag arra lehet következtetni, hogy az korlátozás nélkül emelkedhet. A tájékoztatásból következik az is, hogy az árfolyamváltozás iránya és mértéke nem állapítható meg, ugyanakkor maga a tájékoztatás arra az esetre hívja fel konkrétan a figyelmet, amikor az árfolyamváltozás folytán a törlesztőrészek összege emelkedik. A tájékoztatásból a kellően körültekintő, átlagos fogyasztó egyértelműen következtethet annak valós kockázatára is, ugyanis kifejezetten a tőketartozás emelkedésére hívja fel a figyelmet, a szerződés pedig rögzíti, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata, azaz az árfolyamváltozás következményei ténylegesen érinthetik az adóst.

[12] Alapvetően ítélte a kezelési költség tisztességtelenségére alapított kereseti kérelmet is. Nincs akadálya annak, hogy a költséget a szerződés a tartozáshoz viszonyítva, százalékos mértékben határozza meg, ami azt eredményezi, hogy annak elszámolása is devizában történik. A felperes maga sem vitatta, hogy a hitelező ennek ellentételezéseként valamilyen szolgáltatást végzett. Az EUB C-621/17. számú ítéletéből következően pedig nem kell azt megjelölni a szerződésben, hogy a kezelési költség milyen szolgáltatásokat ellentételez, pusztán a feltétel világossága és érthetősége a követelmény. A szerződéskötéskor hatályos jogi szabályozás lehetővé tette kezelési költség felszámítását. A perbeli szerződési feltételek pedig, melyek egyértelműen rögzítették annak mértékét, fizetésének időpontját, kiszámításának módját megfelelnek az átláthatóság követelményének. A pénzügyi intézményeknek professzionális működésük során felmerülhetnek olyan költségei, amelyek az üzleti kamatban nem térülhetnek meg. A kezelési költség mögött tehát van szolgáltatás, az a hitelező működési költségeit ellentételezi.

[13] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben annak megváltoztatását és a keresetnek helyt adó határozat meghozatalát kérte. Az árfolyamkockázattal kapcsolatban vitatta, hogy egyértelmű tájékoztatást kapott volna, az elsőfokú bíróság ugyanakkor ebben a körben indokolási kötelezettségének sem tett eleget. A döntés nem felel meg a nemzeti jogszabályoknak, és az elsőfokú bíróság az uniós jogi normákat is mellőzte. Részletesen idézte a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.182/2021/7-II. számú közbenső ítéletét, ami a perbelivel megegyező tartalmú szerződés érvénytelenségét állapította meg. Hangsúlyozta, hogy az átlagos fogyasztótól nem várja el a jogalkotó, hogy a jogszabály szerinti tájékoztatás hiányában is világos és érthető legyen a számára az árfolyamkockázatot rá telepítő előírás. A tájékoztatásnak az észszerűen figyelmes, gondosan eljáró átlagos fogyasztó mércéjéhez kell igazodnia. Az Európai Rendszerkockázati Testület ERKT/2011/1. számú ajánlása szerint a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak

emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására. Az EUB C-186/16. számú ítélete azt is kiemeli, hogy a fogyasztó a pénzügyi szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az információs szintje tekintetében, ezért a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának, következőképpen az átláthatóságnak a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésében írt követelményét kiterjesztő módon kell érteni.

[14] Kifogásolta a felperes, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte teljeskörűen a bizonyítékokat, így nem vette figyelembe tanú tanúvallomását. Ennek perdöntő jelentősége lett volna, hiszen a tanú elmondta, hogy arról nem valószínű, hogy tájékoztatták az adósokat, hogy jelentős mértékben változhat az árfolyam, mivel ezt még ők maguk sem tudták. Márpedig, ha a banki ügyintézőnek nem voltak információi a deviza alapú szerződés működési mechanizmusáról, az ilyen jellegű kölcsön gazdasági következményeiről, akkor erről az adóst sem tudta tájékoztatni.

[15] A kezelési költséggel kapcsolatban a felperes hangsúlyozta, hogy a banknak nem merül fel olyan költség, amit devizában kellene elszámolnia. Iratellenesen állítja az elsőfokú bíróság, hogy a felperes nem vitatta, hogy a kezelési költség ellentételezéseként a hitelező valamilyen szolgáltatást végzett, ezt ugyanis több beadványában kifejezetten vitatta. Az elsőfokú bíróság érdemi vizsgálódás és az indokok kifejtése nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli esetben ellenszolgáltatás van a kezelési költség mögött.

[16] Ebben a körben is hivatkozott a felperes a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.182/2021/7-II. számú közbenső ítéletére. Az elsőfokú eljárás során az alperesek semmivel nem támasztották alá, hogy milyen szolgáltatást nyújtottak a felperes számára a kezelési költség ellenében. A beazonosítható szolgáltatás nélküli költség pedig nem átlátható, ezáltal pedig sérti a jóhiszeműség követelményét is, mert nem várható el a fogyasztótól, hogy meg nem határozott, általa be nem azonosítható szolgáltatásért fizessen, továbbá jelentős egyenlőtlenséget is okoz a felek között az által, hogy nem létező szolgáltatásért kell fizetni. Nem indokolt a kezelési költségnek a kölcsönösszeg százalékos mértékében való meghatározása sem, mert ha fel is merül a fogyasztó érdekében nyújtott tevékenység ellenében az alpereseknek költsége, az nem függhet a folyósított kölcsön összegétől.

[17] A kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások egyrészt az alperesek törvényi kötelezettségének teljesítésével kapcsolatos szolgáltatások, másrészt nem a felperes érdekében álló tevékenységgel függnek össze. A pénzügyi szolgáltató adminisztratív kiadásai a szerződés teljesítése során a saját üzleti kockázata körébe tartozó működési költségnek tekinthetők, ez pedig még átalánydíj formájában sem terhelhető a fogyasztóra.

[18] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Kifejtették, hogy a Fővárosi Ítéltábla felperes által hivatkozott közbenső ítélete ellentétes a Kúria gyakorlatával, és azzal szemben az alperesek

felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő. A Kúria számos ítéletében megfelelőnek ítélte a perbelivel megegyező tájékoztatást.

[19] A három héttel a szerződéskötést megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat, valamint a szerződés V.4. pontja tájékoztatta a felperest arról, hogy a svájci frank árfolyama napról napra, bármilyen irányban és bármilyen mértékben változik, a forint árfolyamának gyengülése esetén a törlesztőrészek forintra átszámított ellenértéke jelentős mértékben is emelkedhet, az árfolyamkockázat valós, és az árfolyamváltozásból eredő kockázatot a felperes viseli. A kockázatfeltárás bemutatta azt a hatásmechanizmust is, ami az árfolyamváltozás és a törlesztőrészek között fennáll, a felperes így felismerhette az árfolyamkockázat gazdasági következményeit. Az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül így nemcsak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, valós és reális bekövetkezésének a lehetőségét, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan.

[20] Az alperesek álláspontja szerint tanúl tanúvallomása nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a kapott szóbeli tájékoztatás alapján a felperes alappal feltételezhette volna, hogy a kockázat csekély, vagy nem valós. A tanú egyértelműen kijelentette, hogy az írásbelitől eltérő tartalmú tájékoztatást nem adott. A perbeli szerződés megkötésének körülményeire nem is emlékezett, a felperes ezzel szemben maga nyilatkozott úgy, hogy szóban is nagyjából az a tájékoztatás hangzott el, ami a kockázatfeltáró nyilatkozatban szerepel.

[21] A Kúria gyakorlata értelmében a perbeli tényállás esetében nem irányadó az EUB C-609/19., illetve C-776/19 – C-782/19. számú előzetes döntéshozatali eljárásokban hozott határozata, mivel a kérdéses ügyekben a kölcsönszerződésben említést sem tettek az árfolyamkockázatról. Különböző esetek modellezésére, szimulációkra ezért nem kellett kitérnie a tájékoztatásnak. A svájci frank kamat változásának nincs közvetlen ráhatása a felperes fizetési kötelezettségére, így ezzel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség sem terhelte a hitelezőt.

[22] A kezelési költség tekintetében az alperesek előadták, hogy a kamat csupán a pénz használatának ellenértéke, de sem az r.Ptk., sem az r.Hpt. rendelkezéseiből nem következik, hogy az a kölcsönnyújtással kapcsolatos valamennyi tevékenység ellenértékét magába foglalná. A kezelési költség a hitelnyújtással kapcsolatos adminisztrációs költségeket hivatott fedezni, amit átalányként számítanak fel a bankok, alkalmazása általánosan elfogadott. A hitelező főkötelezettsége, hogy a pénzüsszeget az adós rendelkezésére bocsássa, ezen kötelezettséget meghaladó szolgáltatásnak kell tekinteni minden – akár a törvényben, akár a szerződésben meghatározott –, a kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével és ellenőrzésével kapcsolatos tevékenységet.

[23] A hitelező működése annak előfeltétele, hogy az adós kölcsönt vehessen fel, így az nem minősíthető kizárólag a bank érdekében álló tevékenységnek. Ehhez kapcsolódik a lakáshitel-nyújtás fióki infrastruktúrájának biztosítása; az ügyintézőkhöz kapcsolódó bér- és dologi költségek; a marketing ügyfélkommunikáció költsége; a központi back-office-ban a lakáshitelekkel foglalkozó munkatársak bér- és dologi költsége; a lakáshitelekkel kapcsolatos IT rendszerek összbanki szinten való fenntartásának és fejlesztésének költségei; a hálózati oktatás költségei; az ügyféltájékoztató levelek költsége; a behajtással kapcsolatos költségek; a lakáshitelek analitikus és számviteli nyilvántartó rendszerének működtetése; a lakáshitelekhez kapcsolódó iratok irattározása és a bank általános költségeiből a belső elszámolási szabályok szerint a lakáshitelezésre eső rész.

[24] Az r.Hpt is előír a hitelezők számára számos olyan ellátandó feladatot, amelyek költségekkel járnak. Maga a perbeli szerződés is tartalmaz a kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével és ellenőrzésével kapcsolatos tevékenységet. Ilyen rendelkezést tartalmaz az Üzletszabályzat 4.6. pontja, valamint az egyedi szerződés I.1., III.2. és III.3. pontja elsősorban a bank tájékoztatási kötelezettségével kapcsolatban. Ezek a tevékenységek mindkét fél érdekét szolgálják. Az adóst tényleges hátrány nem is éri abból fakadóan, hogy a hitelező nem a kamatba építve érvényesíti az ezekkel kapcsolatos költségeket, ezeket a THM rendelet értelmében a THM számításánál is figyelembe kell venni.

[25] Az alperesek utaltak arra, hogy a Kúria több eseti döntése is alátámasztja az elsőfokú bíróság álláspontját. A BH2020. 180 számon közzétett határozat az EUB C-621/17. számú ítélete alapján az átláthatóság, a jóhiszeműség és az arányosság követelményének teljesülése esetén tartja tisztességesnek a feltételt. A perbeli szerződés esetében ezek megvalósultak, hiszen az tartalmazza a kezelési költség összegét, kiszámításának módját és teljesítésének idejét is. Az arányosságot az EUB a kölcsön összegéhez képest rendeli vizsgálandónak, ami kifejezetten a százalékos meghatározás alkalmazását támasztja alá. A teljes egészében tekintett szerződésből pedig a felperes számára észszerűen érthető kellett, hogy legyen a kezelési költség ellenében ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege.

[26] A felperes észrevételében hangsúlyozta, hogy az alperes által hivatkozott kúriai döntéseknek nincsen kötelező ereje, továbbá az ügyek tényállása is eltérő. A joggyakorlat esetről esetre fejlődik. A Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatában megfogalmazott követelményeknek nem felel meg a perbeli kockázatfeltárás. Kifejezetten félrevezető, hogy abból úgy tűnik, azonos eséllyel következhet be az árfolyam emelkedése és csökkenése. A kamatparitás elvéből fakadóan törvényszerű volt a forint árfolyamának gyengülése, és ezt a pénzügyi intézet előre láthatta. Ezzel kapcsolatos tájékoztatást ugyanakkor nem adott.

[27] A kezelési költség tisztességtelensége abból fakad, hogy nincs mögötte a fogyasztó érdekében nyújtott banki szolgáltatás, a százalékban történő felszámítás bújtatott kamatjellegű költség, a svájci frankban történő felszámítás indokolatlan, továbbá azt a hamis látszatot keltette a hitelező, hogy a felperes kedvező kamatmérték mellett adósodik el, ugyanakkor a kezelési költséggel együtt számított kamat mértéke már nem minősül

kedvezőnek azokkal a pénzintézetekkel szemben, amelyek külön nem bontják ketté a felszámított kamatot. Utalt a felperes az r.Hpt. 210. § (5a) bekezdésére, ami – álláspontja szerint – a már megkötött szerződések esetében is kizárja a kezelési költség devizában történő felszámítását.

[28] A fellebbezés alaptalan.

[29] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és ellenkérelem keretei között bírálta felül a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: r.Pp.) 253. § (3) bekezdése alapján. Mivel a fellebbezés csak az árfolyamkockázatot az adósra terhelő, illetve a kezelési költségre vonatkozó feltételek tisztességtelensége körében támadta az elsőfokú ítéletet, az ítéltábla nem érintette annak – az r.Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontja alapján előterjesztett – elsődleges kereseti kérelmet alaptalannak ítélő részét.

[30] A fellebbezéssel érintett körben az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges mértékben lefolytatta, és a tényállást is alapvetően helyesen állapította meg. Ítélete megfelel az r.Pp. 221. § (1) bekezdésének, ugyanakkor bizonyos körben a tényállás és a jogi indokolás is kiegészítésre szorul. Az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészíti az alábbiakkal.

[31] Az Üzletszabályzat 4.6. pontja értelmében a hitelszámlára történt jóváírásokról és terhelésekről a hitelező minden ügyleti év végén elszámolást küld. A hitelező tájékoztatja az adósokat arról is, hogy a következő ügyleti évtől milyen összegű törlesztőrészletet tartozik fizetni. A kölcsönszerződés III.2. pont hetedik bekezdése szerint a hitelező az első törlesztőrészlet devizaösszegéről az adósokat a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja. A törlesztés szabályait rögzítő III.2. pont kilencedik és tizedik bekezdése értelmében a hitelező az ügyleti év kezdetekor írásban közli az előző ügyleti év végét követő hónapban fizetendő törlesztőrészletet, ezzel egyidejűleg pedig a fennálló kölcsöntartozás összegéről és a felszámított hiteldíjról, valamint annak időközi változásáról, a teljesített fizetésekről is írásban tájékoztatja az adósokat. A III.3. pont negyedik bekezdése úgy rendelkezik, hogy a hitelező írásbeli fizetési felszólítást köteles küldeni az adósoknak, ha a fizetési kötelezettségüknek az esedékességkor nem tesznek eleget.

[32] Az így kiegészített tényállás alapján az elsőfokú bíróság ítélete érdemben helyes, jogi következtetéseit osztja az ítéltábla. Az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatban ugyanakkor az elsőfokú bíróság nem ismertette a fogyasztóvédelmi irányelvet értelmező és irányadó EUB ítéletek főbb megállapításait, amelyek meghatározzák a vizsgálat szempontjait.

[33] Az EUB a C-26/13. számú ítélete 39. pontjában kifejtette, hogy a 93/13/EGK irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet anélkül, hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. Különös jelentőséggel bír ezért, hogy a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételek világosan és érthetően legyenek megfogalmazva.

[34] A C-186/16. számú ítélet rendelkező részének 2. pontja szerint a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye azt jelenti, hogy a hitelszerződések esetén a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönt felvevők számára ahhoz, hogy az utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben ez a követelmény magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben folyósították, nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Ugyanezt erősítette meg az irányelv 4. cikkének (2) bekezdését értelmező C-51/17. számú ítélet a 73. és a 78. pontjaiban és a tájékoztatás tartalmát illetően szintén irányadó C-227/18. számú ítélet az 1. pontjában.

[35] Az elsőfokú bíróság mindezek figyelembevételével is helyesen állapította meg, hogy a perbeli szerződés esetében a kölcsönszerződés V.4. pontjában és a külön okiratba foglalt kockázatteltáró nyilatkozatban szereplő tájékoztatás alakilag és tartalmilag is világos és érthető.

[36] A kockázatteltáró nyilatkozatot 21 nappal a szerződéskötést megelőzően írta alá a felperes, az okiratban külön, vastag betűs alcím hívja fel a figyelmet a tájékoztatásra. A szövegből kitűnik a deviza alapú kölcsön lényege, miszerint a hitelező a kölcsön összegét devizában tartja nyilván, de a folyósítás és a törlesztés is forintban történik. Az átlagos fogyasztó számára is érthetően bemutatja az adott konstrukció működési mechanizmusát, tehát azt, hogy a forint árfolyamának gyengülése esetén az adósok fizetési kötelezettsége nő.

[37] A Kúria felperes által is hivatkozott újabb gyakorlata az EUB C-51/17. számú ítéletével összhangban annak tulajdonít kiemelkedő jelentőséget, hogy a tájékoztatásból az átlagos fogyasztó számára világosan és egyértelműen kitűnik-e, hogy gazdasági helyzetét rendkívül súlyosan érintheti az árfolyamkockázat (BH2021. 141. számú döntés). Helytállóan jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli tájékoztatás megfelel ennek a követelménynek is. A tájékoztató utal arra, hogy az árfolyamok napról napra változnak, svájci frank esetében pedig ez a változás bármilyen irányú és bármilyen mértékű lehet. A szöveg két

helyen is felhívja a figyelmet arra, hogy az árfolyamváltozás a törlesztőrészlet jelentős mértékű változását okozhatja. Lényegében ezzel egyezően fogalmaz a szerződés V.4. pontja is hangsúlyozva, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben az adósok viselik. A szerződés felhívja a figyelmet a veszteség kockázatára, illetve lehetőségére, és azt is egyértelművé teszi, hogy a változások a fogyasztók fizetőképességét is érinthetik. Nem lehetnek kétségesek ezért a felperes számára az árfolyamkockázat gazdasági következményei.

[38] Téves az a felperesi hivatkozás, hogy a kockázatteltérő nyilatkozat azonos eséllyel bekövetkező lehetőségként mutatja be az árfolyam emelkedését és csökkenését, és ezáltal a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat értelmében ne lenne megfelelő. A Kúria a hivatkozott határozatában ugyanis olyan tájékoztatást vizsgált, amely szerint az árfolyamkockázat a „törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenés egyaránt”, az esetleges jelentős tehernövekedés veszélyére azonban nem hívta fel a figyelmet. A perbeli tájékoztatás ezzel szemben – mind az V.4. pontban, mind a külön okiratban – kifejezetten utal a veszteség kockázatára és a törlesztőrészletek jelentős növekedésének lehetőségére, ezzel bemutatja az árfolyamváltozás fogyasztót érintő lehetséges gazdasági következményeit.

[39] Nem osztja az ítéltábla az Európai Rendszerkockázati Testület állásfoglalására alapított felperesi érvelést sem, amelynek értelmében a hitelezőnek tájékoztatást kellett volna adnia a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról is. A perbeli esetben ugyanis a szerződés II.1. pontja az ügyleti kamatot százalékos mértékben rögzíti, amit a hitelező – utóbb tisztességtelennek bizonyult feltételek alapján – jogosult volt egyoldalúan módosítani. Az ügyleti kamat tehát nem állt közvetlen összefüggésben a LIBOR-ral vagy más külföldi kamatlábakkal, így erről tájékoztatást sem kellett nyújtani.

[40] Nem osztja az ítéltábla azt a felperesi érvet sem, hogy a forint árfolyamának gyengülése törvényszerű lett volna, amit a pénzintézet előre láthatott, és erről tájékoztatnia kellett volna a felperest. A kockázat alapvető fogalmi eleme ugyanis, hogy bekövetkezése nem biztos, a deviza alapú kölcsönszerződések esetében pedig a kockázat éppen abban jelentkezik, hogy az árfolyamok jövőbeli mozgása nem látható és nem becsülhető előre. Amint arra az EUB a C-51/17. számú ítéletének 39. és 50. pontjában rámutatott, a deviza alapú kölcsönszerződések esetében az árfolyamkockázat az ilyen szerződés sajátos jellegéből fakad. Sem az irányelvből, sem az EUB ítéleteiből nem következik, hogy a banknak előre meg kellett volna becsülnie az árfolyamok jövőbeli mozgását. Az ilyen jellegű előrejelzések éppen azt a hamis látszatot keltenék a fogyasztóban, hogy az árfolyamok mozgása kiszámítható, azaz nincsen kockázat. A 6/2013. Polgári jogegységi határozat ezzel összhangban rögzíti, hogy a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.

[41] Alaptalanul hivatkozott fellebbezésében a felperes arra, hogy az elsőfokú bíróság ne vette volna figyelembe tanú tanúvallomását. Az ítélet tényállási részének utolsó bekezdésében rögzítette ugyanis, hogy az alperes alkalmazottjának szóbeli tájékoztatása nem

tért el a szerződés részét képező, valamint a külön íven szövegezett árfolyamkockázati tájékoztató tartalmától. Ezt a megállapítást az ítéltábla is osztja. A 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében a fogyasztót terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés egyértelmű megfogalmazása, a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat ellenére a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma). Ennek bizonyítására nem volt alkalmas a hivatkozott tanúvallomás. Nincs jelentősége annak, hogy a tanú nem tájékoztatta a felperest arról, hogy az árfolyam akár jelentős mértékben is változhat, hiszen ez világosan kitűnik a kockázatfeltáró nyilatkozatból és a szerződésből. Azt pedig egyértelműen tagadta a tanú, hogy olyan, az írásbelitől eltérő tartalmú tájékoztatást adott volna, amely szerint az árfolyamkockázatnak van korlátja (11. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldalának utolsó előtti bekezdése). Amint arra az alperesek is helytállóan hivatkoztak fellebbezési ellenkérelmükben, maga a felperes is úgy nyilatkozott, hogy szóban nagyjából az a tájékoztatás hangzott el, ami a kockázatfeltáró nyilatkozatban szerepel, pusztán azt nem emelte ki a tanú, hogy korlátlanul is változhatnak a törlesztőrészletek (11. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldalának 6. bekezdése). A tanúvallomásból tehát az állapítható meg, hogy a tanú is felhívta a figyelmet az árfolyamkockázatra, ami lehetséges, hogy önmagában nem volt teljes körű és elégséges, de nem állt ellentétben a megfelelő tartalmú írásbeli kockázatfeltárással, így annak lerontására sem volt alkalmas.

[42] A felperes fellebbezésében hivatkozott és részletesen idézett 13.Gf.40.182/2017/7-II. számú közbenső ítéletet az ítéltábla nem tartja irányadónak, ellenben – amint erre az alperesek is rámutattak – több olyan precedens értékű kúriai határozat is létezik, amelyik a perbelivel egyező tartalmú kockázatfeltárást megfelelőnek találta (pl. Gfv.VI.30.030/2021/6. vagy Gfv.VII.30.363/2020/9.). Mindezek alapján az ítéltábla alaptalannak ítélte a felperes fellebbezését az árfolyamkockázat körében.

[43] Az ítéltábla a kezelési költség tekintetében is osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, ugyanakkor az indokolás részben pontosításra, illetve kiegészítésre szorul.

[44] A feltétel tisztességtelenségének megítélése során értékelendő szempontokat rögzíti az EUB C-621/17. számú ítélete, illetve a Kúria a BH2020. 180 számon közzétett döntése. Ennek értelmében három követelmény – az átláthatóság, a jóhiszeműség és az egyensúly – teljesülése esetén minősül tisztességesnek a kikötés.

[45] Az átláthatóság világos és érthető megfogalmazást jelent. Nem ért egyet az ítéltábla az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a szerződésben nem kell megjelölni, hogy a kezelési költség milyen szolgáltatásokat ellentételez, pusztán valamennyi szolgáltatás részletezése nem szükséges. Az EUB fenti döntése hangsúlyozza, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt egyedileg meg nem tárgyalt (az alapügy tárgyát képező és hasonló) szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját

és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék. Az a körülmény, ha a kezelési költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű beazonosítását nem teszi lehetővé a szerződés, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményeivel ellentétben. A beazonosítható szolgáltatás nélküli díjfizetési kötelezettség előírása abban az esetben nem átlátható, ha nem tudható, hogy azt miért kell fizetnie a fogyasztónak.

[46] Az r.Ptk. 523. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződésben a hitelező főkötelezettsége a pénzösszeg rendelkezésre bocsátása, amellyel kapcsolatban merülhetnek fel költségei, azoknak ebben az esetben vagy a szerződésből, vagy a szerződéskötést megelőzően keletkezett egyéb okiratokból beazonosíthatóknak kell lenniük. Az EUB ítéletének 43. pontja értelmében annak van jelentősége, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből észszerűen érthető vagy levezethető-e. Ezenkívül a fogyasztónak képesnek kell lennie annak ellenőrzésére is, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében nyújtott szolgáltatások között.

[47] A „teljes egészében tekintett” szerződésnek részét képezik a felek megállapodásán túl mindazok a diszpozitív jogszabályi előírások, amelyekről a felek egyező akaratlan nem tértek el, illetve a kógens jogszabályi rendelkezések is.

[48] Helytállóan utaltak ezért az alperesek arra, hogy a tisztességtelenség vizsgálata során figyelemmel kell lenni az r.Hpt. előírásaira is. A 2-es számú melléklet III.7. pontja szerint a kamat az adós által a kölcsönt nyújtónak az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázataért fizetendő. A 2-es számú melléklet I.10.3. pontja pedig rögzíti, hogy a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel- és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja. A kamat tehát nem ellentételezi a teljes pénzügyi szolgáltatási tevékenységet, így nincs akadálya annak, hogy a hitelező az adminisztratív tevékenysége költségeit a felek megállapodása alapján felszámítsa. Nincs jelentősége annak, hogy ezen tevékenységek elvégzésére jogszabályi előírás alapján köteles-e. Amint arra a főtanácsnoki indítvány is rámutatott az EUB C-621/17. számú eljárásában, a vállalkozás költségeinek fogyasztók általi közvetlen vagy közvetett megfizetése pusztán a gazdasági realitást tükrözi. Nem osztja az ítéltábla azt a felperesi értelmezést sem, hogy a hitelező adminisztratív kiadásai kizárólag saját érdekében merülnek fel. Az alperesek helytállóan hivatkoztak arra, hogy a kölcsön nyilvántartásával, ellenőrzésével kapcsolatos tevékenységek, az elszámolások és tájékoztatások az adós érdekeit is szolgálják, ezek nélkül nem juthatna bankkölcsönhöz, illetve nem láthatná át fizetési kötelezettségeit és a tartozás alakulását.

[49] Ilyen jellegű tevékenységeket határoznak meg a szerződés alperesek által hivatkozott pontjai azzal, hogy a hitelező számára tájékoztatási kötelezettséget írnak elő a törlesztőrészletek, a fizetendő kamat és kezelési költség mértéke, forintban meghatározott összege, illetve a fennmaradt tartozás tekintetében. Az Üzletszabályzat 4.6. pontja – valamint

ennek megfelelően a szerződés III.2. pont kilencedik és tizedik bekezdése – a jóváírásokra és a terhelésekre vonatkozó év végi elszámolás készítésére, valamint a következő ügyleti évben fizetendő törlesztőrészlettel, a tartozás összegével, a felszámított hiteldíjjal és annak változásával kapcsolatos tájékoztatás megküldésére kötelezik a hitelezőt. A kölcsönszerződés I.1. pontja és a III.2. pont hetedik bekezdése a kölcsön, illetve a törlesztőrészletek összegének devizában történő megállapítása kapcsán ír elő tájékoztatási kötelezettséget, a III.3. pont negyedik bekezdése pedig fizetési felszólítás küldésére kötelezi a hitelezőt adósi késedelem esetén.

[50] Helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy már az elsőfokú eljárás során is vitatta, hogy a hitelező valamilyen szolgáltatást nyújtott volna a részére a kezelési költség ellenében, azonban a fentiek szerint a szerződés rögzíti a hitelező adminisztratív kötelezettségeit a kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével kapcsolatosan. Ezek nyilvánvalóan dologi és személyi kiadásokat, költségeket okoznak a hitelezőnek. A szerződésben nem szerepel olyan költség, ami ezen adminisztratív kötelezettségek ellentételezését szolgálja, így egyértelmű, hogy a különféle költségelemek között nincsen átfedés.

[51] Az egyensúly követelményének sérelmére a felperes csak akként hivatkozott, hogy nem létező szolgáltatás ellenében kell kezelési költséget fizetnie. A fentiek szerint azonban a költség mögött a szerződésben meghatározott, valós szolgáltatás áll, így az egyensúly követelménye is megvalósul, az alperesek pedig észszerűen elvárhatták, hogy tisztességes és méltányos eljárásuk esetén a fogyasztó az egyedi tárgyalást követően elfogadja a kezelési költségre vonatkozó feltételt. Ezzel a kikötés a C-415/11. számú, ún. „Aziz” ítélet 66. pontja szerinti teszt alapján nem sérti a jóhiszeműség követelményét sem.

[52] A felperes sérelmezte a kezelési költség százalékos mértékben, illetve devizában történő meghatározását is. Mivel a szerződés deviza alapú, a kölcsön összegét meghatározó kirovó pénznem a svájci frank, így a százalékos mértékben meghatározott díj is szükségképpen devizában meghatározott lesz, forintban megfizetendő összege az árfolyamváltozásoktól függ. Mindez azonban nem eredményezi a kikötés tisztességtelenségét. Nincs akadálya ugyanis annak, hogy a hitelező az adminisztratív szolgáltatások ellentételezését ne tételes elszámolás alapján, hanem átalányként írja elő, különös tekintettel arra, hogy ezen költségek, személyi és dologi kiadások lebontása az egyes szerződésekre szinte lehetetlen. Az átalányként történő felszámítás esetében pedig észszerű és méltányos, ha az adósok az általuk igénybe vett kölcsön tőkeösszegével arányos mértékű kezelési költséget fizetnek. Ebből pedig deviza alapú szerződések esetében szükségszerűen következik, hogy a költség is követi az árfolyamok – akár kedvező, akár kedvezőtlen – változását akkor is, ha a bank költségei túlnyomó részben forintban merülnek fel.

[53] Az r.Hpt. 210. § felperes által hivatkozott (5a) bekezdése a perbeli szerződés megkötésekor még nem volt hatályban, így a támadott feltétel érvénytelenségét, tisztességtelenségét nem okozhatja. Megjegyzi ugyanakkor az ítéltábla, hogy még az r.Hpt.

ezen szabálya is kifejezetten elismeri a kamat jellegű kezelési költség felszámításának lehetőségét.

[54] Nem osztja az ítéltábla a felperes álláspontját abban a körben sem, hogy a kezelési költség svájci frankban, illetve százalékos mértékben történő felszámítása megtévesztő lett volna. A hitelező nem köteles az ügyleti kamatba építeni a költségeit, azokat külön is felszámíthatja, ami éppen növeli az adós terheinek átláthatóságát. A különböző konstrukciók költségeinek összehasonlítását pedig a teljes hiteldíj mutató teszi lehetővé.

[55] Erre figyelemmel helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a kezelési költségre vonatkozó feltétel sem tisztességtelen, ezért a keresetet elutasító döntését a Fővárosi Ítéltábla az r.Pp. 253. § (2) bekezdése alkalmazásával – kiegészített indokolással – helybenhagyta.

[56] A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a felperest az r.Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a jogi képviselővel eljáró alperesek másodfokú perköltségének megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj összegét a csatolt megbízási szerződés 21.000 forint összegű óradíjának alapulvételével határozta meg az ítéltábla, és az igényelt összeget a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján csökkentette, mert a fellebbezési ellenkérelem elkészítése – figyelemmel a hasonló tárgyú ügyek nagy számára, és az azokban felvetett érvek és hivatkozások hasonlóságára –, továbbá a tárgyaláson való megjelenés összesen 5 órai ügyvédi tevékenységet igényelt.

[57] A felperes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján.

Budapest, 2022. április 20.

dr. Buglyó Gabriella s.k.

a tanács elnöke

dr. Csonka Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Szunyogh Zsófia s.k.
bíró